

Journal of Social Intervention: Theory and Practice –
2021 – Volume 30, Issue 4, pp. 2–5
<http://doi.org/10.18352/jsi.697>

ISSN: 1876-8830

URL: <http://www.journalsi.org>

Publisher: Rotterdam University of Applied Sciences
Open Access Journals

Copyright: this work has been published under a
Creative Commons Attribution-Noncommercial-No
Derivative Works 3.0 Netherlands License

Van Pelt, M., Roose, R., Hoijtink, M., Spierts, M., &
Verharen, L. (Eds.). *Professionalisering Van Sociaal
Werk. Theorie, Praktijk En Debat In Nederland En*

Vlaanderen. Bussum: Coutinho. 272 Pagina's. € 29,50

ISBN: 9789046907177

BOOKS

JOSJE VAN DER LINDEN

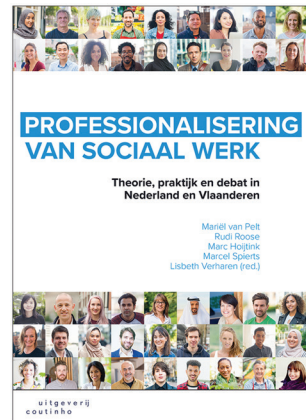

Universitair docent Lifelong Learning en Globalisation Studies Groningen, Rijksuniversiteit
Groningen, Nederland; UNESCO Chair Holder Lifelong Learning, Youth and Work, Gulu University,
Oeganda

E-mail: c.j.van.der.linden@rug.nl

EEN PLEIDOOI VOOR DEMOCRATISCH PROFESSIONALISME IN HET SOCIAAL WERK

Maar liefst 22 auteurs van Vlaamse en Nederlandse afkomst hebben samen gewerkt aan een boek over professionalisering van sociaal werk. De vijfkoppige redactie legt in de inleiding uit waarom professionalisering bijdraagt aan de versterking van het sociaal werk en belooft dat het boek niet alleen geschikt is voor onderwijs en praktijk, maar voor iedereen die bij het thema betrokken is. Dat kunnen ook managers, beleidsmakers, burgers en onderzoekers zijn. Al deze mensen hebben er belang bij dat de professionalisering van het sociaal werk wordt ontwikkeld vanuit het werk zelf, met een betrokken en kritisch perspectief. Deel 1 van het boek behandelt hiervoor onder de titel *Theorie en debat* de nodige

begrippen. Deel 2 met de titel *Praktijk en debat* beslaat het grootste deel van het boek. Het gaat in op vormen van professionalisering met als afsluiting een slotbeschouwing over 'democratisch professionalisme'. De twee delen worden met elkaar verbonden door een zeer leesbaar en interessant intermezzo over de actualiteit van het sociaal werk.

In Deel 1 passeren alle termen de revue die te maken hebben met de professional: professie, professionaliteit, professionalisme, professioneel kapitaal en professionalisering. Omdat de sociaal werker zich richt op complexe maatschappelijke vraagstukken van marginalisering en uitsluiting, die telkens andere vormen aannemen, is er behoefte aan een zeker houvast. Aan die behoefte, die zowel binnen als buiten het sociaal werk bestaat, willen de auteurs voldoen door voor deze beroepsgroep een invulling te geven aan de genoemde begrippen. Ze maken daarbij onder andere gebruik van de terminologie die Marcel Spierts in zijn proefschrift over *De stille krachten van de verzorgingsstaat* (2014) uitwerkte. Op basis van een analyse van de recente geschiedenis van het sociaal werk beschrijft Spierts dat sociaal werkers als geen ander weten om te gaan met de uitdagingen van de verzorgingsstaat, en ook met die van de participatiesamenleving, die daarop volgde. Helaas gaat deze 'interne sterkte' gepaard met 'externe zwakte', zo stelt Spierts. De professionalisering waar het boek *Professionalisering van Sociaal Werk* een lans voor breekt, lijkt het antwoord te zijn op de gesignaleerde externe zwakte. Voortbouwende op de interne sterkte, staan de auteurs voor dat de professionalisering van binnenuit plaatsvindt en wel op drie niveaus: op individueel niveau, op niveau van team en organisatie, en op collectief niveau.

Het intermezzo dat volgt na Deel 1 staat stil bij de maatschappelijke vraagstukken waarmee het hedendaagse sociaal werk te maken heeft. Twee journalisten en twee wetenschappers uit Vlaanderen en Nederland gaan daarover met elkaar in debat. Interessant zijn niet alleen de maatschappelijke vraagstukken zoals armoede en sociale rechtvaardigheid, maar vooral ook de verschillen in de manier waarop daar in de beide landen door sociaal werkers mee om wordt gegaan. Het Vlaamse perspectief, ingebracht door Koen Hermans, werkt verfrissend. Wordt de participatiesamenleving in Nederland teveel als een gegeven beschouwd? Is er te veel angst voor politisering van het werk? Gaat het er niet juist om om van kleine, lokale kwesties publieke kwesties te maken (zie ook Wildemeersch, 2018)? Dit zou misschien een inhoudelijk perspectief kunnen bieden in de kwestie van interne sterkte tegenover externe zwakte (toevoeging JvdL). Het debat in dit intermezzo biedt een interessant kijkkader voor de rest van het boek: professionalisering waarvoor, waarover en hoe?

BOOKS

In Deel 2 komen de bestaande vormen van professionalisering aan de orde zoals die plaatsvinden op opleidingen en daarbuiten, onder andere in beroepsverenigingen, werkplaatsen sociaal domein en academische werkplaatsen. De uitdagingen waar het werk voor staat, vragen om meer dan professionalisering op individueel niveau of zelfs organisatieniveau. Alle zeilen moeten worden bijgezet voor de opbouw van professioneel kapitaal en collectieve professionalisering. Er is een hoofdstuk over praktijkontwikkeling en een hoofdstuk over theorie-ontwikkeling. Opvallend is de overeenkomst tussen 'case based reasoning' dat in het hoofdstuk over praktijkontwikkeling wordt besproken en 'practice based evidence' in het hoofdstuk over theorie. Misschien is de afstand tussen praktijk en theorie niet zo groot en zou die dat ook niet moeten zijn om te komen tot professioneel kapitaal, waarbij institutionele grenzen tussen organisaties voor sociaal werk, opleidingen en kennisinstituten overbrugd worden. Het overbruggen van grenzen geldt niet alleen voor institutionele grenzen, maar ook voor landsgrenzen. Globalisering heeft de mobiliteit vergroot en daarmee de mogelijkheden om internationaal kennis te nemen van andere praktijken, samen te werken met collega's in andere contexten en een kritische blik op de eigen praktijk te ontwikkelen.

De slotbeschouwing vat het boek samen en brengt (nog eens) het wenkend perspectief van het democratisch professionalisme onder de aandacht, waarin ruimte is voor de inbreng van burgers en andere (direct) betrokkenen. Dit is geen statische, maar juist een dynamische vorm van professionaliteit, wat wijst op het belang van doorlopende professionalisering.

Maakt het boek zijn ambities waar? De invalshoek om professionalisering te ontwikkelen vanuit het werk zelf, is prijzenswaardig. Professionalisering dient aan te sluiten bij de behoeften van (aanstaande) sociaal werkers die hun werk zo goed mogelijk willen doen. De ontwikkeling van het vakmanschap (Sennett, 2009) van de sociaal werker met betrekking tot telkens veranderende maatschappelijke vraagstukken staat centraal. 'Wendbaar vakmanschap' noemen Coenders en Mazereeuw (2020) dit en zij laten zien hoe dit vakmanschap zich tijdens en door het werken in verschillende en veranderende contexten ontwikkelt en zelfs transformeert. Het vakmanschap van de sociaal werker kan niet op individuele basis en ook niet geïsoleerd in de beroepsgroep worden ontwikkeld. Vandaar de nadruk op 'democratisch professionalisme', dat zich ontwikkelt in dialoog met de omringende wereld. Internationaal perspectief is daarbij in deze tijd onmisbaar.

Ondanks de aankondiging van de redacteurs in de inleiding, richt het boek zich in tekst en schrijfstijl vooral tot studenten sociaal werk. Het is gevuld met mooie, informatieve beschrijvingen, waarbij vooral de confrontatie van de Vlaamse ten opzichte van de Nederlandse praktijk en traditie

zorgt voor analytische diepgang. Om het boek interessant te maken voor andere doelgroepen dan studenten, zoals de ambitie is, zou er echter meer kunnen gebeuren met de thema's die besproken worden. In de reflectie in het laatste hoofdstuk blijven lijntjes uit de voorgaande hoofdstukken liggen, die verder doorgetrokken hadden kunnen worden en dan tot meer diepgang hadden kunnen leiden. Zouden we met alle ingrediënten die in de verschillende hoofdstukken zijn gegeven niet na kunnen denken over een vorm van professionalisering die passend is voor het ontwikkelen van democratisch professionalisme? Democratisch professionalisme vraagt om een professionaliseringsaanpak, waarin democratie doorklinkt. Interactie is daarbij belangrijk, met collega's, maar ook met burgers, die een schat aan kennis en ervaring in te brengen hebben en die weten te spreken op basis van maatschappelijk belang (Tonkens, 2008). In hoofdstuk 7 over kwaliteitsvol werken in het sociaal werk wordt bijvoorbeeld gesproken over de rol van ervaringsdeskundigen en over *communities of practice* waarin op basis van gelijkwaardigheid wordt samengewerkt. Wellicht zou dit een goede vorm zijn voor een 'democratische professionaliseringsstrategie'. Democratische professionalisering zou zo democratisch kunnen zijn dat het de traditionele scheiding tussen theorie en praktijk, tussen werker en cliënt, tussen onderzoeker en onderzochte doorbreekt in het licht van het samen ontwikkelen en versterken van het sociaal werk.

REFERENTIES

- Coenders, M. J. J., & Mazereeuw, M. (Eds.), (2020). *Wendbaar vakmanschap: Leren in beroepscontexten*. Leeuwarden: NHL Stenden Hogeschool, Lectoraat Wendbaar Vakmanschap.
- Spierts, M. (2014). *De stille krachten van de verzorgingsstaat. Geschiedenis en toekomst van de sociaal-culturele professionals*. Amsterdam: Van Gennep.
- Sennett, R. (2009). *The craftsman*. London: Penguin Books Ltd.
- Tonkens, E. (2008). *Mondige burgers, getemde professional: Marktwerking en professionaliteit in de publieke sector*. Amsterdam: Van Gennep.
- Wildemeersch, D. (2018). *Grensverleggers. Over kwesties die ons verdelen*. Antwerpen: Garant-uitgevers N.V.